

● Вітаємо!

У строю – чверть тисячоліття!

Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського відзначила 250-річчя з дня створення.

Це – один із найстаріших вищих медичних навчальних закладів України. За чверть тисячоліття Академія змогла створити автентичні традиції, утвердити їх та передати для наступних поколінь. Нині заклад очолює доктор медичних наук, професор, академік НАН України Юрій Кривко.

Заснована у 1773 році, як Львівський акушерський колегіум, Академія стала кращою фельдшерсько-акушерською школою у регіоні. За час свого існування навчальний заклад випустив тисячі висококваліфікованих медичних фахівців. Зараз тут отримують освіту за спеціальностями: медсестринська справа, акушерство, фармація, стоматологія, ортопедична стоматологія, лабораторна

діагностика понад 1200 студентів. Передають знання студентам майже дві сотні викладачів, які є професіоналами у своїх галузях. Упродовж останніх п'яти років в Академії запровадили нові спеціальності, внесли зміни в освітній процес, а також отримали право навчати іноземних студентів.

Випускники Академії показують високий фаховий рівень не лише в Україні, але й за її межами. Заклад славиться багатьма відомими лікарями та науковцями.

Свій поважний ювілей Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського зустрів із вагомими здобутками.

Більше інформації читайте на 2 стор.

Вітаємо з визначним ювілеєм – 250-річчям!

ІЗДА МЕДИЧНІ ПРАВА ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 10 (254),
жовтень,
2023 р.

ОБЛАСНИЙ КОМІТЕТ

Львівська обласна організація професійної спілки працівників охорони здоров'я України

● Семінар

Навчання для спілчан

4 жовтня 2023 року Львівська обласна організація профспілки працівників охорони здоров'я України спільно з Департаментом охорони здоров'я Львівської обласної військової адміністрації за сприянням Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького провела навчальний семінар для профспілкового активу, працівників юридичної та кадрової служб закладів охорони здоров'я області з питань особливостей трудових відносин в умовах воєнного стану а також з питань ведення військового обліку в медичних закладах області.

Семінар проводила незалежний кадровий аудитор, топ-експерт з питань трудового права та кадрового діловодства, президент Ліги кадрників України, викладач Вищої школи

управління на курсах підвищення кваліфікації керівників кадрових служб України Лідія БАСМАТ.

Із вступним словом до учасників семінару звернувся голова Львівської обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України Юрій БІЛИЙ та начальник відділу післядипломної освіти та організаційного забезпечення Департаменту охорони здоров'я Львівської обласної військової адміністрації Ірина КМІТЬ.

Учасники семінару прийняли активну участь в обговоренні найбільш актуальних питань, обмінялися думками.

Висловлюємо велику подяку лектору за цікавий, високоякісний, насичений захід, вдале поєднання науково-теоретичної і практичної частини семінару.

Особливу подяку висловлюємо керівництву та профспілковому комітету Львівського національного університету імені Данила Галицького за допомогу в організації та прийомі учасників семінару.

Круглий стіл на тему «Проект Закону «Про колективні трудові спори»: крок до змін» відбувся 4 жовтня 2023 року на базі Львівського національного університету імені Івана ФРАНКА.

Організували обговорення відділення Національної служби посередництва і примирення у Львівській області, кафедра соціального права Львівського університету та Первинна профспілкова організація працівників ЛНУ ім. Івана Франка. Метою зустрічі було публічне обговорення проекту Закону «Про колективні трудові спори» зацікавленими сторонами та узагальнення внесених пропозицій до законопроекту. У заході взяли участь науковці, правники-практики, представники профспілкових організацій

Під час заходу розглянуто проблемні питання примирних

процедур, представлено позиції роботодавців та профспілок. Обговорено порядок реалізації права на страйк за законопроектом «Про колективні трудові спори», питання медіації як способу вирішення спорів, засади вирішення колективних трудових спорів трудовим арбітражем.

Обговорення пройшло в режимі жвавої дискусії учасників, було озвучено ряд зауважень та пропозицій.

У Львові будують ДНК-лабораторію

У Львові реконструюють і розширюють приміщення КЗ ЛОР «Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи» для розміщення у ньому ДНК-лабораторії.

Проект реконструкції розроблений у 2020 році, коригування проведено у 2023 році. Загальна кошторисна вартість будівництва – понад 43 млн грн. За ці гроші проведуть будівельні роботи, коригування й експертизу проектно-кошторисної документації, авторський та технічний нагляд.

Кошти на будівництво лабораторії виділені з обласного бюджету розвитку в межах Програми капітального будівництва об'єктів соціально-культурного та житлово-комунального призначення. Тривалість будівництва – 12 місяців.

6 жовтня будівництво оглянув заступник голови Львівської обласної ради Юрій Холод.

«Торік у цьому закладі ми відкрили новий відділ судово-медичних молекулярно-генетичних експертиз. Саме тут на міжнародному рівні проводять експертизи із застосуванням методу ДНК-аналізу для ідентифікації тіл загиблих, невідомих осіб, біологічних слідів на речових доказах тощо. Обладнання, яке коштувало понад 38 мільйонів гривень, придбали за кошти обласного бюджету та Новояворівської, Яворівської, Івано-Франківської, Славської територіальних громад. І воно активно використовується. З допомогою ДНК-аналізу визначити збіг біологічних зразків можна з майже 100-відсотковою точністю. Також у бюро є свій банк ДНК, незабаром тут очікують від donorів найсучасніше програмне забезпечення, яке дозволить комп'ютеру за лічені секунди визначати збіги біологічних зразків. Разом з новою лабораторією, наш заклад

стане другим найсучаснішим бюро судово-медичної експертизи в Україні. До цього часу таке обладнання та дослідження такого рівня можуть робити лише у Дніпрі», – каже в. о. голови Львівської обласної ради Юрій Холод.

Станом на жовтень 2023 року із зони будівництва винесено кабелі, виконано земельні роботи, влаштовано фундамент, проведено зворотну засипку землі, здійснено гідроізоляцію фундаменту, залито перший монолітний пояс, змуровано стіни першого поверху, змонтовано систему водовідведення з підключенням до внутрішньобудинкового колектора, залито монолітний пояс першого поверху та підлогу першого поверху, змонтовано перекриття першого поверху, ведуться роботи з мурування стін другого поверху.

Впродовж останніх років у Львівській області збільшилися обсяги проведення ДНК-досліджень померлих, в тому числі

загиблих військовослужбовців із зони бойових дій, котрі загинули внаслідок агресії російської федерації на території України.

12 вересня ІСМР-Міжнародна комісія з питань зниклих безвісти, КЗ ЛОР «Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи» та Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького підписали тристоронню угоду про співпрацю. Мета співпраці – пошук та ідентифікація тіл полеглих героїв, мирних мешканців – жертв війни. Меморандум також має меті налагодити співпрацю задля навчання та підвищення кваліфікації спеціалістів у галузі судової медицини. Іноземні фахівці навчатимуть студентів Львівського національного медуніверситету імені Данила Галицького розпізнавати тіла, збирати ДНК-матеріали. Практичні заняття проводитимуть в обласному бюро судово-медичної експертизи.

7 лютого 2023 року у комунальному закладі Львівської обласної ради «Львівське обласне бюро судово-медичної експертизи» запрацював новий відділ судово-медичних молекулярно-генетичних експертиз. Тут на міжнародному рівні проводять експертизи із застосуванням методу ДНК-аналізу для ідентифікації тіл загиблих, невідомих осіб, біологічних слідів на речових доказах тощо. Дороговартісне обладнання придбали у межах Комплексної програми підтримки галузі охорони здоров'я Львівської області на 2021-2025р.р. Загальна вартість – понад 38 млн грн. Третина з цієї суми – кошти Новояворівської, Яворівської, Івано-Франківської, Славської територіальних громад, решта – фінансовий ресурс обласного бюджету.

● 3 ювілеєм!

У строю – чверть тисячоліття!

Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського відзначила своє перше 250-річчя.

Нещодавно у Національному драматичному театрі імені Марії Заньковецької відбулася урочиста академія з нагоди 250-річчя з дня заснування Львівської медичної Академії імені Андрея Крупинського.

Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського – один із найстаріших вищих медичних навчальних закладів України. Заснована у 1773 році, як Львівський акушерський колегіум, стала кращою фельдшерсько-акушерською школою у регіоні. За час свого існування навчальний заклад випустив тисячі висококваліфікованих медичних фахівців. Зараз тут отримують освіту за спеціальностями: медсестринська справа, акушерство, фармація, стоматологія, ортопедична стоматологія, лабораторна діагностика. Мають багато відомих випускників в Україні та за її межами.

У святковому заході взяли участь представники влади, профспілки, керівники обласних комунальних закладів, викладачі, студенти, колишні випускники академії.

Колектив Академії та студентів вітали представники влади. Зокрема в.о. керуючого справами Львівської обласної ради Ярослав Гасяк сказав: «Від імені керівництва Львівської обласної ради та депутатського корпусу щиро вітаю з поважним ювілеєм. Не кожен медичний заклад може похвалитися такою історією. Професію медика ми почали ще більше шанувати під час пандемії коронавірусу, та зараз, в час повномасштабної війни, коли ми схилиємо голови перед

нашими лікарями, які допомагають нашим захисникам на полі бою. Я висловлюю подяку керівництву та колективу закладу за мудрість, фаховий підхід, правильну комунікацію. Ви усі разом продовжуєте славу історію Академії імені Андрея Крупинського», – зазначив Ярослав Гасяк і вручив Подяки обласної ради викладачам та працівникам Академії.

«Медицина є динамічною галуззю, де важливу роль відіграють не лише наявні знання, але й впровадження сучасних підходів у лікуванні тих, хто цього потребує. Наша нація є локомотивом змін в усіх галузях, тому наші лікарі мають пошану далеко за межами України. Випускники цього закладу рятують життя, надають важливі медичні послуги та працюють на нашу спільну перемогу. Я дякую за це викладачам, які дають любов до знань студентам та допомагають в освоєнні навчальних матеріалів. Нехай цей ювілей стане черговою сторінкою подальшої історії цього потужного європейського закладу», – зазначив у

вітальному слові заступник начальника Львівської ОВА Іван Собко. Він також нагородив викладачів почесними грамотами за вагомі трудові досягнення, багаторічну сумлінну працю та з нагоди ювілею закладу.

У вітальному слові ректор Академії, доктор медичних наук, професор Юрій Кривко назвав день поважного ювілею знаковим. «Уся історія нашої Академії свідчить про те, що тут готують кращих спеціалістів. Протягом останніх п'яти років ми впровадили нові спеціальності, інноваційні методи, отримали право навчати іноземних студентів, створили центр медичної симуляції. Наш заклад є впізнаваним та має гарний імідж як в Україні, так і за кордоном. Зараз, в час війни, багато наших студентів та викладачів стали на захист рідної країни. Ми ставимо собі амбітні плани – генерувати нові ідеї, іти в ногу з часом і конкурувати в оновленій реформованій системі охорони здоров'я. Лише так можливий розвиток нашої Академії», – наголосив Юрій Кривко.

● Конференція Можливості в медсестринстві

В МОЗ України відбулася практична конференція «Освітні можливості в медсестринстві 2023», організована Центром розвитку медсестринства МОЗ України за підтримки ВООЗ в рамках ініціативи Міністра охорони здоров'я «Здоровіші разом».

На конференції були присутні представники Львівської медичної Академії ім. Андрея Крупинського. Юрій Кривко розповів усім присутнім про історію та діяльність академії. Ольга Ільчишин виступила з емоційною мотиваційною доповіддю про свій кар'єрний шлях від молодшого спеціаліста до доктора філософії з медсестринства. Наталія Дуб представила презентацію «Освітні стандарти: майбутнє та сьогодні медсестринської освіти». Юрій Согуйко провів низку зустрічей та генерував нові ідеї.

● Зміни в освіті

Учасниця україно-швейцарського проєкту

Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського увійшла до переліку пілотних закладів, які стануть учасниками україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти».

Мета проєкту – якісно впровадити зміни в освіті, переосмислити підходи до роботи зі студентами, комплексно покращувати компетенції майбутніх медичних працівників.

«Ми побачили, що університети, академії через посилені зв'язки між собою здобувають стимули й інструменти для свого розвитку, – зазначила Тетяна Черниш, керівниця офісу впровадження україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти». – У другій фазі ми прагнемо залучити до проєктного майданчика ті заклади, які з одного боку мають вже свої унікальні досягнення, але і відкриті до змін та співпраці».

Учасників проєкту обирали на конкурсній основі. «Відбір закладів-партнерів для II фази проєкту був великим викликом. Відчутно, що кожен з апікантів старався справити враження на комісію, добре проаналізувавши свій заклад, відверто говорив про виклики та бачення їх подолання, – підсумувала Олена Ігнашук, координаторка з медичної освіти україно-швейцарського проєкту «Розвиток медичної освіти». – Ми в команді цінуємо прозорість і щирість та вважаємо, що спільні цінності допомагають ефективно працювати й покращуватися – і саме таким заявам ми надали перевагу. Вітаю заклади у великій команді україно-швейцарського проєкту та обіцяю, що легко не буде, однак буде цікаво, захопливо й мотивуюче».

До другої фази проєкту, яка триватиме 4 роки, обрано 11 закладів, і Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського – серед них.

Новини медицини

● Обговорення

Простір для медсестер

На незалежній платформі «Голос медсестринства» обговорили сучасний стан медсестринства на Львівщині.

Захід організовано за сприяння Бюро ВООЗ в Україні, Міністерства охорони здоров'я України та Центру розвитку медсестринства МОЗ. З вітальним словом виступила Ірина Кміть, начальник відділу післядипломної освіти та організаційного забезпечення управління організаційно-фінансового забезпечення ДООЗ ЛОБА, звернувши увагу на необхідності вагомій підтримки медичних сестер на рівні держави та розвитку служби в області. Павліна Гук, Національний професійний офіцер (медсестринство та акушерство), Офіс ВООЗ в Україні, наголосила на стратегічних напрямках розвитку медсестринства та лідерство медичних сестер у світі. «Ми незабаром створимо простір для медсестер, де зможемо говорити про навчання та успішні кейси, адже зараз ВООЗ приділяє дуже велику увагу медсестринству». Про проект стратегії розвитку медсестринства України розповіла Катерина Балабанова, директор Центру розвитку медсестринства МОЗ України. Основними цілями проекту буде моніторинг, визначення та підтримка ключових нагальних потреб в Україні для посилення ролі медсестер та братів як інтегрованого члена команд охорони здоров'я у всій країні, взаємодія з Центром розвитку медсестринства МОЗ України шляхом обміну досвідом, стратегіями та рішеннями між собою та експертами з медсестринської та акушерської справи, вченими з європейського регіону ВООЗ та всього світу. За словами експерта департаменту охорони здоров'я ЛОБА з медсестринства Наталії Галапац, станом на 1 липня в області працює понад 17 173 молодших медичних і фармацевтичних спеціалістів, бакалаврів, магістрів, з них 13 316 – сестри медичні. Свій вклад в галузь медицини медичні сестри робили завжди і продовжують його робити надалі. Принагідно, на зустрічі згадали 20 років наполегливої праці, як розвивалась служба та які нові виклики з'являлись на її шляху. «За свою новітню історію медсестри пройшли сотні сертифікованих обласних науково-практичних семінарів, конференцій, з'їздів, конгресів, форумів та багато іншого. «Асоціація була створена 18 лютого 2002 року і за цей проміжок часу вже нараховує 62 районних та міських осередків та 9100 членів. Разом ми вдосконалюємось та підлаштовуємось під виклики часу», – зазначила Ірина Шевчук, президент Львівської обласної асоціації медичних сестер. Також в ході зустрічі були обговорені освітні можливості медсестринства. В обговоренні взяли участь керівники медичних коледжів Львівщини, зокрема, Леся Вовк, директор КЗ ЛОР Львівський медичний фаховий коледж післядипломної освіти; Любомир Ковальчук, директор КЗ ЛОР «Самбірський фаховий медичний коледж»; Наталія Дуб, декан факультету та Лариса Сойка, проректор з навчальної роботи КЗ ЛОР «Львівська медична Академія імені Андрея Крупинського»; Віра Матійців, в.о. директора структурного підрозділу Медичного фахового коледжу Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького; Олег Хемич, директор КЗ ЛОР «Бориславський фаховий медичний коледж»; Юлія Брейдак, директор ВПНЗ Львівський медичний фаховий коледж «Монада».

Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр та національний проект «Неопалимі» розпочали спільну роботу.

У комунальному закладі Львівської обласної ради «Західноукраїнський спеціалізований дитячий медичний центр» провели одразу дві складні процедури діткам з опіками та іншими деформаціями, отриманими після важких поранень. Одній дитині комплексну процедуру із використанням ін'єкцій поліонуклеотидів, пікосекундного та Er:YAG лазерів проводили вперше.

«Головним завданням першого етапу було відновлення втраченої функціональності кисті, а також регенерація шкіри обличчя та рук. Іншій дитині схожу маніпуляцію провели уже вдруге. Спершу видалили порохові залишки на обличчі, а цього разу – прицільно працювали над самим рубцем.

Наші хірурги мають великий досвід у лікуванні складних захворювань у дітей – і вроджених, і набутих. А наші анестезіологи уміло виконують безпечні анестезії під час оперативних втручань різної складності.

Зараз разом із проектом «Неопалимі» ми об'єднуємося задля допомоги пораненим українцям», – розповіли в лікарні.

За словами CEO проекту Максима Туркевича, протокол лікування деформаційних травм передбачає використання високочастотних лазерів.

«Така процедура особливо у дітей потребує залучення анестезіологів для седації. Тож ми звернулись по допомогу до фахівців Західноукраїнського спеціалізованого дитячого медичного центру й отримали згоду», – пояснив Максим Туркевич.

Проект «Неопалимі» тісно співпрацює з Міністерством охорони здоров'я. У межах проекту об'єднані 27 клінік естетичної медицини у 15 областях України. Лікування лазером передбачає від 3 до 12 процедур. Зараз у проекті перебуває приблизно 150 пацієнтів з усієї України.

UNBROKEN KIDS отримав спеціалізовану допомогу для порятунку дітей з опіками.

У межах благодійного проекту «Дитяча надія», Центр дитячої реабілітації UNBROKEN KIDS Першого медоб'єднання Львова отримав обладнання на 10 мільйонів гривень для лікування дітей з термічними травмами.

Національний реабілітаційний центр НЕЗЛАМНІ (UNBROKEN), мобільний оператор «Київстар» та благодійна платформа dobro.ua об'єднали зусилля, аби змінити підхід у лікуванні дітей з опіками: не відправляти їх за кордон, а рятувати в Україні. І першим кроком у цьому стало придбання надважливого обладнання, без якого лікування дітей з важкими опіками неможливе.

Це унікальне опікове дитяче ліжко, наркозно-дихальний апарат для знеболення при операціях та перев'язках, електродерматоми (хірургічні апарати для зняття уражених шарів і пересадки шкіри), аналізатор газового стану RapidPoint 500 та ектрохірургічний апарат ARC 100.

Найбільш цінним придбанням з-поміж цього обладнання є ексклюзивне опікове ліжко, яке забезпечує належні умови для лікування найважчих пацієнтів. Це друге таке ліжко в Україні і перше в західних областях. Воно створене за найсучаснішими європейськими стандартами та протоколами лікування опіків. Технологія ліжка унікальна: зверху воно вкрите спеціальним фільтруючим простиралом, а знизу – шаром кварцового піску. Це дозволяє регулювати температуру та вологість, тримати рани сухими та запобігати розмноженню бактерій. Така спеціальна система догляду із власною вентиляцією допомагає полегшувати стан пацієнтів із найважчими ураженнями поверхні тіла, а також пришвидшувати одужання.

«Щороку в Україні опіки отримують близько 12 тисяч дітей. Більшість із цих травм – побутові. Нині до них додалися ще й

воєнні. Від початку повномасштабного вторгнення та ворожих атак по мирним містам, українські діти, так само як і дорослі, повсякчас отримують мінно-вибухові травми. Кожне таке поранення супроводжується важкими опіками і лікувати їх складніше за побутові. Через брак необхідного обладнання та відсутність належних умов, українські спеціалісти весь цей час були змушені відправляти найважчих пацієнтів на лікування за кордон. Ми змінюємо систему лікування опіків в Україні, і перші кроки з досягнення цієї мети вже зроблено», – зазначають у Першому медичному об'єднанні Львова.

У Львові запрацював новий реабілітаційний центр для поранених військових.

Відділення запущено на базі лікарні Святого Луки Першого територіального медичного об'єднання. Це вже сьомий заклад проекту Віктора та Олени Пінчук «RECOVERY», який розбудовує мережу інноваційних реабілітаційних відділень по всій країні.

Львівський центр оснащено надсучасним обладнанням і облаштовано з урахуванням вимог інклюзивності приміщень. У відділенні – просторі коридори, санітарно-гігієнічні зони для маломобільних пацієнтів, спеціальні поручні та безпороговий простір. Тут поранені українські військовослужбовці зможуть відновлюватися за найвищими світовими стандартами.

На першому поверсі центру створено лікувально-реабілітаційну базу. Зокрема, великий зал фізичної реабілітації, оснащений відповідно до міжнародних стандартів. Наявне сучасне обладнання з віртуальною реальністю, яке забезпечує зворотний зв'язок із пацієнтом. Крім того, облаштовано кабінети ерготерапії, індивідуальної фізичної терапії, асистивних технологій тощо.

Палатне відділення центру відремонтовано й розширено з 20 до 44 ліжко-місць. Усі кімнати забезпечено багатофункціональними ліжками з електроприводом і відповідними меблями для зручного перебування пацієнтів. Понад 1 000 захисників і захисниць упродовж року зможуть отримати якісну допомогу з відновлення.

Як і в інших центрах мережі, у львівському пацієнтів відновлює мультидисциплінарна команда фахівців. Залежно від потреб кожного пораненого з ним працюють за індивідуальною програмою – лікарі фізичної реабілітаційної медицини, фізичні терапевти, ерготерапевти, психологи, терапевти мови й мовлення та інші фахівці.

У планах – будівництво сучасного реабілітаційного центру.

Львівський обласний госпіталь ветеранів війни та репресованих має стати кращим надкластерним закладом Львівщини, з сучасним обладнанням, відремонтованими приміщеннями, де надають високоспеціалізовану медичну допомогу. У пріоритеті – лікування та реабілітація ветеранів. З обласного бюджету на проведення капітальних ремонтних робіт виділено близько 100 млн грн.

Цей заклад має дуже добре місцерозташування. Сюди зручно довозити пацієнтів з усіх куточків. Зараз тут завершуються роботи з облаштування «теплого боксу», де відбуватиметься прийом «швидких».

У наступному році роботи продовжаться і у планах – повністю завершити оновлення центрального корпусу. Вже завершено ремонти на 5 та 6 поверхах – це відділення хірургії, травматології, ортопедії, вертебології, артрології. Невдовзі завершиться ремонт у реабілітаційному залі на 900 кв м на 9 поверсі, де надаватимуть послуги з фізичної та психологічної реабілітації, тут буде зал кінезіотерапії, ерготерапії, фізіотерапії. Розпочнуться і роботи у реабілітаційному стаціонарі на 60 ліжок.

Також завершені роботи з облаштування спортивного майданчика, де пацієнти проходять реабілітацію на спеціальних тренажерах.

День солідарності лікарів

Щороку в перший понеділок жовтня у світі відзначають свято, ініціатором якого стали ВООЗ і Міжнародна медична гуманітарна організація «Лікарі без кордонів».

Це день солідарності й активних дій лікарів у будні та свята, о будь-якій порі та в будь-яку погоду, рятуєте життя, повертаєте хворих із того світу, даєте надію на одужання. Ваша професія надзвичайно важлива, ваша робота – вкрай важка, особливо нині, у ці складні часи. Завдяки вашій високій майстерності, турботі та невтомній праці світ стає кращим і здоровішим.

Дорогі лікарі! Ви поспішаєте до пацієнтів у будні та свята, о будь-якій порі та в будь-яку погоду, рятуєте життя, повертаєте хворих із того світу, даєте надію на одужання. Ваша професія надзвичайно важлива, ваша робота – вкрай важка, особливо нині, у ці складні часи. Завдяки вашій високій майстерності, турботі та невтомній праці світ стає кращим і здоровішим.

Від щирого серця дякуємо всім медикам, які в такий непростий період стоять на сторожі нашого здоров'я та на високому рівні виконують свій професійний обов'язок. Зичимо миру, здоров'я, бадьорості духу, нових знань, кар'єрного зростання й поваги пацієнтів. Нехай ваші серця, сповнені благородства та терпіння, знають лише радість, а кожен день приносить порцію щастя та натхнення.

День ментального здоров'я: українці, ви як?

10 жовтня відзначається Всесвітній день ментального здоров'я, започаткований у 1992 році з ініціативи Всесвітньої федерації психічного здоров'я. І це ще одна нагода звернути увагу на себе, свій внутрішній стан.

Натомість, як показало глобальне дослідження, проведене британською компанією «Alligators Digital» на замовлення Третього саміту перших леді та джентльменів, стигма заважає багатьом не лише діяти задля покращення свого ментального добробуту, а й навіть говорити на цю тему. Спробуйте сьогодні знайти сили заглянути всередину себе і подивитися, що там насправді. І чесно відповісти собі на запитання «Друже, ти як?». І якщо такі ви нині «не ок» – спробуйте покращити свій психоемоційний стан.

Як це зробити? Залежить від багатьох факторів. Обирайте, з огляду на свої потреби й можливості. Найперше – можна практикувати техніки самопомогі. Наприклад, з Аптечки психологічної самопомогі, яку можна подивитися або завантажити за посиланням: <http://surl.li/jdqbft>. Можна зателефонувати чи написати на «гарячу лінію». Якщо самотужки впоратися не виходить або варто з кимось поспілкуватися чи порадитися – зверніться на лінію психологічної підтримки. Інколи буває важливим і помічним – просто почути фолос та пораду іншої людини. Обрати можна за посиланням: <http://surl.li/lyrha>. Чи звернутися до фахівця з охорони психічного здоров'я (психолога, психіатра чи психотерапевта): <http://surl.li/lylse>.

Кожна людина, навіть найміцніша духом і сильна фізично, може почуватися часом погано. Це нормально, і немає нічого соромного у тому, щоб звернутися до фахівця з ментального здоров'я. Або попросити підтримки у людей, яким довіряєш – адже це допомагає. Зокрема, за даними згаданого вище дослідження, 52% українців помічають, що спілкування з іншими людьми позитивно впливає на їхній стан у період стресових подій.

Що МОЗ робить для наближення психологічних послуг до пацієнтів

Повномасштабна війна призвела до зростання потреби українців у психологічній допомозі. Лише за попередніми прогнозами, через вплив війни такої підтримки різного ступеню інтенсивності потребуватимуть близько 15 млн людей, серед яких: 1,8 млн військових та ветеранів, 7 млн людей старшого віку, близько 4 млн дітей та підлітків. Тож надання якісної безоплатної психологічної допомоги усім, хто її потребує, – пріоритет держави.

Від квітня 2022 року за ініціативи першої леді Олени Зеленської у співпраці з МОЗ України та іншими відомствами реалізується Всеукраїнська програма ментального здоров'я.

Кожне з залучених у впровадження програми міністерств має власний пріоритетний проєкт у сфері охорони психічного здоров'я. Пріоритетний проєкт МОЗ – «Охорона психічного здоров'я у структурі медичної допомоги». Його мета – забезпечити потребу людей у психологічній і психіатричній допомозі, наблизити психологічні послуги до пацієнтів, щоб якісні послуги з психічного здоров'я стали максимально доступними для кожного.

Для втілення цього проєкту МОЗ разом із ВООЗ та НСЗУ навчають українських медичних працівників за глобальною програмою ВООЗ – Mental Health Gap Action Programme (mhGAP) – спрямованою на підвищення доступу до послуг з охорони психічного здоров'я через залучення сімейних лікарів до надання допомоги людям із психічними розладами.

До Програми медичних гарантій додано новий пакет послуг – «Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги».

Станом на початок жовтня 2023 року понад 45 000 слухачів отримали сертифікати про проходження онлайн-курсу в межах mhGAP, понад 670 закладів мають підписаний контракт з НСЗУ на пакет Програми медичних гарантій «Супровід і лікування дорослих та дітей з психічними розладами на первинному рівні медичної допомоги». Близько 52 тисяч пацієнтів отримали психологічні послуги на «первинці» за 8 місяців поточного року в межах цього пакету. Створено електронну карту надавачів медичної допомоги за напрямом «Психологічна та психіатрична допомога». Тут зібрані дані про лікарів, які безоплатно для пацієнта надають психологічну та психіатричну допомогу у медзакладах, які мають відповідний договір із НСЗУ. Нині тут містяться дані про 10 000 лікарів, майже 1,5 тисячі надавачів та 3 756 місць надання психологічної та психіатричної допомоги.

В умовах широкомасштабної війни триває робота 70 мобільних мультидисциплінарних команд з надання психіатричної допомоги, які забезпечують супровід понад 3500 пацієнтів (одна команда на 50 пацієнтів). На 2024 рік заплановано збільшення кількості команд на 30%.

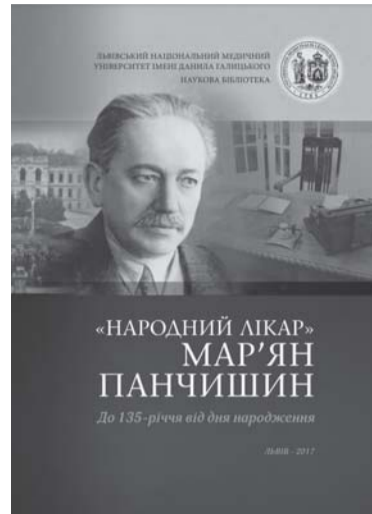
Також МОЗ забезпечило збільшення кількості фахівців, які надаватимуть реабілітаційну та психологічну допомогу: у 2022 році МОЗ запроваджено професії клінічного психолога, психотерапевта та капелана в охороні здоров'я – професіоналів з надання психологічної та духовної допомоги. Забезпечено навчання сімейних та інших лікарів навичкам надання психологічної допомоги, в тому числі військовослужбовцям та військовим ветеранам; у 2023 році розширено контингент лікарів, які можуть проходити навчання та отримувати спеціалізацію лікаря-психотерапевта та лікаря-психіатра.

Але в першу чергу кожен із нас відповідальний за своє здоров'я. Тож пильнуйте свій психічний стан, частіше запитуйте себе «Ти як?», а не лише в День ментального здоров'я. Адже з психічним здоров'ям, як і з фізичним, діє принцип: чим раніше почати лікування – тим легше, швидше і менш затратним буде процес одужання.

Бережіть себе і будьте здорові!

● Що було?

Екскурс у минуле

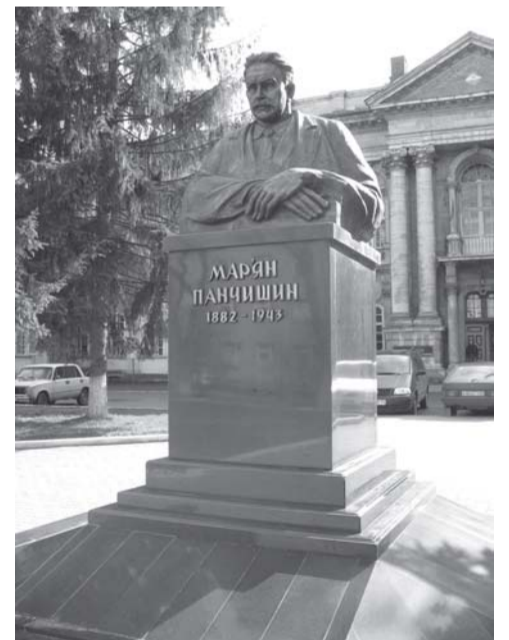

80 років тому 9.10.1943 – у Львові помер Мар'ян Панчишин, український лікар, педагог, громадський діяч. Організатор і довголітній голова Українського лікарського товариства, піонер охорони здоров'я в Західній Україні. Особистий лікар Андрея Шептицького, викладач Таємного університету.

Коштом заможних львівських міщан закінчив медичний факультет Львівського університету (1903-1909). Після завершення навчання залишився в університеті – асистент, керівник рентгенологічного відділення, секретар Львівського лікарського товариства. Під час Першої світової війни, в чині капітана, керівник мобільного протиепідемічного шпиталю, нагороджений Лицарським Хрестом ордена Франца Йосифа (1918). Під час польсько-української війни 1918 організатор медичної служби українського війська. За відмову присягнути

польському уряду звільнений з університету; також відкинув пропозицію переїхати до Варшави. В цей час познайомився з санітарним підхорунжим УГА Ольгою Кривокульською, з якою незабаром одружився; в шлюбі народилось двоє синів. 1919 відкрив приватний медичний кабінет, який переріс у мініклініку, що надавала допомогу потребуючим незалежно від їх статків; серед його пацієнтів був також Митрополит УГКЦ Андрей Шептицький. Член Українського лікарського товариства (1919), невдовзі дійсний член і довголітній голова (з 1924) лікарської комісії НТШ. Викладач і ректор (1924-1925) Українського таємного університету; з власних коштів надавав стипендії декільком студентам для продовження навчання в Чехословаччині. Ініціатор видання журналу «Лікарський вісник» (1926), «Здоров'я», «Народне здоров'я», засновник Українського гігієнічного товариства (1929), в рамках якого організував виїзди містами й селами Галичини з профілактичними виступами. У 1924-1939 постійний учасник регулярних з'їздів українських лікарів. Провідний ординатор відділу внутрішніх хвороб «Народної лічниці» (з 1937), який обладнав власним коштом. В період першої радянської окупації Галичини влада повною мірою намагалась використати його великі професійні знання та велетенський авторитет у суспільстві – депутат Народних зборів Західної України, керівник відділу охорони здоров'я Львівської області (з жовтня 1939), завідувач терапевтичної клініки медичного інституту (з грудня 1939), депутат Верховної Ради УРСР та Верховної Ради СРСР, без захисту дисертації (!) доктор медичних наук та професор. З пропагандивного метою його навіть возили у складі делегації від Галичини на зустріч із Сталіним. Проте й він використовував своє високе становище для порятунку багатьох родин від репресій. На початку німецько-радянської війни влада мала намір евакуювати доктора до Московії, проте він зумів сховатися у пивничих клініки медінституту. 30 червня 1941 Ярослав Стецько призначив Панчишина міністром охорони здоров'я Українського державного правління (Український уряд створений ОУН(б), невдовзі ліквідований німцями). Німецькою адміністрацією призначений керівником клініки медінституту; був серед обмеженого числа осіб, що мали дозвіл на пересування містом в комендантську годину (для надання невідкладної медичної допомоги). Всупереч гітлерівській політиці позбавлення окупованих народів вищої освіти, робив усе можливе, щоби відновити медичний факультет Львівського університету. Єдиним компромісом на який погодилася окупаційна адміністрація стало відкриття у 1942 низки курсів і серед них «державні природничо-медичні фахові курси», які формально очолював професор Шульц із Берліна, а фактично керував доктор Панчишин. У 1943 польські підпілники розпочали системний масовий терор не проти німецьких окупантів, але стосовно цивільних визначних українських діячів. Так були вбиті друзі Панчишина українські лікарі Олександр Подолинський та Андрій Ластовецький, а сам доктор отримував анонімні погрози розправи, що спровокувало в ученого глибокий стрес. Останні дні перебував у вченого глибокий стрес. Останні дні перебував у вченого глибокий стрес. Останні дні перебував у вченого глибокий стрес. Останні дні перебував у вченого глибокий стрес.

6 вересня 2007 року у Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбулася урочиста Академія, присвячена 125-літтю від дня народження професора Мар'яна Панчишина, якого називали «народним лікарем Галичини»

У 1993 році у Львові вулицю Байкальську перейменували на честь Мар'яна Панчишина і того ж року перед головним корпусом Львівської обласної клінічної лікарні встановлено пам'ятник видатному вченому.

У 1993 році у Львові вулицю Байкальську перейменували на честь Мар'яна Панчишина і того ж року перед головним корпусом Львівської обласної клінічної лікарні встановлено пам'ятник видатному вченому.